

حفظ ارزش‌ها و آرمان‌ها در حوزه زنان با تشکیل نهاد فرا قوای

دکتر مریم اردبیلی *

نقش فرهنگی زنان، نقش‌ و کار ویژه مهمی برای آنان است. زنان می‌توانند هم بستر سازی فرهنگی داشته باشند و هم این فرهنگ را به نسل بعد منتقل کنند و بتوانند در طول ۴۰ ساله دوم انقلاب نسلی را بپرورند که احساس درجه دومی نداشته باشد و نسل تمدن‌ساز باشد. نسل تمدن‌ساز باید بلندنگر، آینده‌نگر و پویا باشد و باور به این داشته باشند که این نسل می‌تواند از ابتدا تربیت شود. بر همین اساس هم زمانی که حضرت امام در اقلیت بودند گفتند یاران من در گهواره‌اند؛ این سخن به این مفهوم بود که مادرانی هستند و این گهواره‌ها طوری تکان می‌خورد که قطعاً از آن نسل انقلابی در می‌آید. امروز هم حضرت آقا مادرانی را می‌بینند که می‌توانند نسل تمدن‌ساز را پرورش دهند. این مهم‌ترین جزء تحقق تمدن بزرگ اسلامی است؛ مادری که به این تمدن باور داشته و تلاش کند برای اینکه به این تمدن تحقق ببخشد در پی این تلاش مجدانه این اتفاق به وقوع می‌پیوندد.

از سوی دیگر هر زن یک نهاد است و یک شخص نیست و بر این اساس اگر در زنی تفکر و باوری به‌وجود آید این منحصر به خودش نخواهد بود. شاید یک مرد هم بتواند این کار را کند اما در یک سلسله مراتب کاری و تبلیغی ترویجی. اما یک زن در ساختار زندگی طبیعی‌اش مدام فرهنگ را برساخت می‌کند و یک زن نهادی است که فرهنگی را اطراف خودش می‌پرورد.

بر این اساس وقتی ما چنین ظرفیتی داریم باید این ظرفیت را به دنیا معرفی کنیم و مرکز عالی زنان می‌تواند ما را در دستیابی به این هدف یاری رساند. بر همین اساس هم مقام معظم رهبری ایجاد مرکز عالی زنان را در سال ۹۲ مطالبه کردند.

ما دنبال ایجاد ساختارهای حجیم اجرایی نیستیم اما نهاد فراقوای در حوزه زنان با همین عبارتی که حضرت آقا فرمودند می‌تواند کار گشا باشد. اما باید برای عملکرد درست آن ساز و کار دید. بهترین نهادهایی که در دنیا بیشترین درجه رسیدن به اهداف خود را داشتند، لحظه‌ای که از عملکرد خود مطمئن شدند آغاز سطویشان بود. اینجا هم همین طور است. لحظه‌ای که انگیزه، شور تحول و فکر و عملکرد انقلابی، افسول می‌کند، لحظه آغاز زود فرسایش آن سیستم است. قاعدتاً باید ساختاری طراحی کرد که شاهد گردش نیروهای جوان باشیم و برای استفاده صحیح از نیروها در جای خودش چنین مرکز اندیشیده شود. در واقع باید الگویی بسازیم که از زن نسل اول انقلابی در کنار نسل چهارم جوان استفاده کنیم، چون در حال حاضر چنین الگویی نداریم. نهاد فراقوای در حوزه زنان نه اینکه همه چیز باشد اما یک ظرفیت و مجرایسی را ایجاد می‌کند برای اینکه بتوانیم به مسائل حوزه زنان بهتر بیندیشیم و اینک ها نابایی و پابرجایی در حفظ ارزش‌ها و آرمان‌ها ایجاد می‌کند.

در واقع نقطه‌ای است که می‌گوید جریان زن در جمهوری اسلامی باید به این نقطه برسد. اگر چنین جایگاهی لازم را نداشته است. سند باید جرئت نمی‌کند در انتخابات برای یک رأی بیشتر وعده‌های بی‌پشتوانه به مردم بدهد.

در حال حاضر ما با این چالش مواجهیم که برخی اسناد ما دچار تعارض درونی جدی هستند حتی سندهایی که با دقت نظرهای ویژه این عرصه نوشته شده‌اند عموماً سندهای راهبردی نیستند و سندهای حقوقی تکالیفی هستند و سطوحشان حقوق و تا حدی تکالیف است و ما در بحث داشتن سند مکفی برای رسیدن به این اوج سند نداریم. اگرچه نباید دچار سند زدگی شد. بی‌فایده بودن بسیاری از سندها دلزدگی ایجاد کرده است. مهم‌ترین اسناد فرهنگی ما در جمهوری اسلامی الزامات اجرایی لازم را نداشته است. سند باید زنده و پویا باشد و از لحظه آغاز به تدوین به معنایی اجرای آن شروع شود اما سندهای ما مصنوعی است.

ما در عرصه بین‌المللی هم با این تضاد رفتاری از سوی مسئولان مواجه هستیم. در عرصه‌های مختلف باید نهادهای باشد تا پابندی به این اصول را نگه دارد. در طول سال‌های بعد از انقلاب هر دولتی که آمده، تصمیم‌گیری متفاوت و متضادی در حوزه زنان داشته است. یک دولت مشاوران زن در دستگاه‌ها ایجاد و دیگری آن را حذف کرده است، در حالی که بودن چنین مرکزی می‌تواند تکلیف را در این حوزه مشخص کند.

* پزشک و دکترای آینده پژوهی

پرونده جوان از سرنوشت مطالبه رهبری برای تشکیل مرکز عالی زنان در سال ۹۲

«مرکز عالی زنان» چه شد؟!

انقلاب اسلامی در حوزه زن و خانواده را به سایر کشورهای جهان صادر کنیم. حتی در برخی موارد به دلیل کم‌کاری‌های صورت گرفته دچار تهاجم فرهنگی شویم و با نفوذ الگوها و تفکرات فرهنگ شکست خورده غربی، در حوزه‌های تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی یا چالش‌هایی در حوزه زن و خانواده مواجه شده‌ایم. این در حالی است که سال ۹۲ رهبر معظم انقلاب در دیدار با بانوان فرهیخته حوزوی و دانشگاهی پیشنهاد تشکیل مرکز فراقوای برای معرفی و شناساندن ظرفیت‌های زنان در گفتمان انقلاب اسلامی ارائه دادند؛ مطالبه‌ای که تاکنون به ثمر نرسیده است.

بهره‌کشی از آنها، زنان غربی را به سمت و سوی گفتمان‌های معنوی هدایت کرده و شاهد موج فزاینده گرایش زنان اروپایی به اسلام و حجاب هستیم. این در حالی است که ما نتوانسته‌ایم برای صدور گفتمان اسلام و انقلاب اسلامی خانواده به بن‌بست‌های جدی برخورد و در این زمینه تشنه مبانی و مفاهیم روشنگر و کارگشاست که می‌تواند دنیا را از گفتمان غربی مسلط در حوزه زنان یعنی مردواره کردن زن و سوءاستفاده از وی برای التذاذ جنسی نجات بخشد. هم‌اکنون نیز در دنیای غرب جریان‌های متعددی برای بازگشت زن به خانه و خانواده و رویکردهای معنوی آغاز شده است. خشونت گسترده علیه زنان و

چرا تشکیل مرکز عالی زنان از نگاه رهبر انقلاب ضرورت دارد؟

کنیم؛ یک مرکز عالی و ثابت هم با کادرهای قوی و چشم‌انداز بلندمدت – که بنده به کار کوتاه مدت، در این زمینه مهم هیچ اعتقادی ندارم – به وجود بیاید، آن وقت در ذیل این مرکز عالی و ثابت، نهادهای و بنیادهای متناسبی برای بخش‌های مختلف تشکیل شود؛ از کارهای هم مطلع هم بشوند و یک بانک اطلاعاتی مناسبی هم وجود داشته باشد، یعنی الان بسیاری از کارها هست که حتی خانم‌هایی که در این جلسه حضور دارند ممکن است بعضی از بعضی از کارهای دیگران را اطلاعی نداشته باشند. خب این همه بحمدالله ما زن فرزانه و نخبه داریم، در بخش‌های مختلف، با نگاه‌های مختلف از این مجموعه عظیم باید استفاده کرد.

مرکزی برای پایان دادن به موازی‌کاری‌ها

چالش جدی مبتلا به حوزه زنان کار جزیری، خلأ قانونی و موازی‌کاری است و به همین دلیل همانگونه که مقام معظم رهبری در نشست راهبردی سال ۹۲ تأکید داشتند، لزوم تشکیل مرکزی فراقوای برای رصد امور زنان موضوعی است که خلأ آن بیش از پیش احساس می‌شود. آنچه درباره تشکیل مرکزی فراقوای مدنظر حضرت مقام معظم رهبری است، تشکیل یک مرکز تخصصی حوزه زن و خانواده با هندسه مشخص است که واحد رصد اطلاعات قوی داشته باشد. در واقع در حوزه زنان کارهای خوبی انجام شده است ولی بنا به پیشنهاد رهبری، باید جایی وجود داشته باشد که همه نهادهای، بنیادها و دستگاه‌ها را زیر نظر بگیرد. برای ساختار این مرکز سناریوهای مختلفی وجود دارد، به طوری که حتی در طرحی که شورای فرهنگی و اجتماعی زنان ارائه داده، سه ساختار پیش‌بینی شده است. مجمع تشخیص مصلحت نظام و NGOها و مراکز فعال مردم‌نهاد در حوزه زن و خانواده از جمله مراکز هستند که در زمینه تدوین طرح تشکیل شورای عالی زن و خانواده فعالیت می‌کنند. شورای فرهنگی – اجتماعی زنان از سال ۹۱ و به محض دستور مقام معظم رهبری تدوین طرح تشکیل چنین مرکزی را در دستور کار قرار داده ولی بعد از تأکید سال ۹۲، طرح تدوین شده در سال ۹۱ را مورد ویرایش و بازنگری قرار دادند.

فرشته روح افرا
عضو شورای فرهنگی – اجتماعی زنان

نظر کارشناس

بر زمین ماندن ۷ ساله مطالبه رهبری

پیشنهاد تشکیل مرکزی فراقوای برای نظارت بر امور زنان سال ۹۲ در نشست راهبردی مقام معظم رهبری با بانوان از سوی ایشان ارائه شد. حضرت آقا به ریزه‌کاری‌های این مرکز هم پرداختند و سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، نظارت بر اجرای ایجاد هماهنگی، داشتن مجموعه‌های ماند، مرکز آمار و مرکز رصد پیش‌بینی شده بود اما این پیشنهاد در سال ۹۲ ارائه شد و پس از یک سال که این مرکز شروع به کار نکرد، رهبری بابت اینکه چرا این مرکز ایجاد نشده است ابراز گلهمندی کردند. حالا هفت سالی از این ماجرا می‌گذرد و این مطالبه رهبری روی زمین مانده است. البته شورای فرهنگی – اجتماعی زنان هم یکی از دستاوردهای مهم انقلاب است که در زمان حضرت امام و مدیریت مقام معظم رهبری در شورای عالی انقلاب فرهنگی ایجاد شد. این شورا مسئولیت سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و هماهنگی داخلی و بین‌المللی و اجرای حمایت‌های لازم از مسائل زنان در هر سه قوه و نظارت بر نحوه اجرای مصوبات و سیاست‌های ابلاغی را عهده‌دار است. این شورا باید اصلاح و تحقق عینی مصوبات و سیاست‌گذاری‌ها را در جامعه مشاهده کند و مردم نیز به صورت ملموس اقدامات این شورا را رصد کنند که این مسائل جزو وظایف و مسئولیت‌های شورای فرهنگی – اجتماعی زنان در نظر گرفته شده است. اما متأسفانه سیاست‌گذاری‌ها و برنامه‌های این شورا در کشور اجرایی نمی‌شود و هر کدام از دولت‌ها براساس سلیق و نظرات خود اقدام می‌کنند.

کبری خز علی
رئیس شورای فرهنگی – اجتماعی زنان

نظر کارشناس

لازم را نداریم، چراکه فهم گفتمان انقلاب اسلامی در اسناد بالادستی عملیاتی و محقق نمی‌شود و اگر هم در برخی از اسناد مثل منشور حقوق و مسئولیت‌های زن در جمهوری اسلامی این موضوع محقق شده باشد به خصوص در گام دوم یک نیاز جدی است؛ جایی

که خانم‌های فعال، فضای نخبگانی و بدنه عمومی جامعه بتوانند بدون هضم شدن در ساختارهای متصلب مردانه در نهادهای مختلف برای خودشان اندیشه‌ورزی کرده و راهکار پیدا و آن را اجرایی کنند. این مرکز باید فراقوای باشد؛ مرکزی که اعضا و ساختارهایش در نسبت به جریان‌ها و تحولات سیاسی جامعه نباشد. لاقول می‌توان گفت متولیان امروز حوزه زنان نباید این مرکز را راه‌اندازی کنند، چراکه آنان امتحانشان را پس داده‌اند. متأسفانه این مرکز تاکنون تشکیل نشده است. در نشست شورای راهبردی بنا شد تا افراد طرح‌هایشان را بدهند. یکی از نکات مهم در تشکیل مرکز فراقوای نظارت بر امور زنان این است که تمرکز بودجه نباید در معاونت زنان و خانواده ریاست جمهوری متمرکز باشد و این معاونت هم باید در خدمت منویاتی، سیاست‌ها و راهبردهایی باشد که این مرکز طراحی می‌کند. وقتی از سیاست‌گذاری تا اجرا در این مرکز متمرکز طراحی شود، نهاد سیاست‌گذار امکان اجرایی و نظارتی ندارد اما وقتی سیاست‌گذاری، اجرا و نظارت در این مجموعه با یک ساز و کار مشخص ساماندهی شود از این آسیب‌ها فاصله می‌گیرید.

* دکترای سیاست‌گذاری فرهنگی

یادداشت

۳ محور اساسی برای تشکیل مرکز عالی زنان

مینا بیابانی *

مقام معظم رهبری در سال ۹۲ در دیداری که با زنان نخبه از سراسر کشور داشته‌اند تشکیل مرکز عالی فراقوای در رابطه با مسئله زن و خانواده را ضروری دانستند و برای رسیدن به راهبردی همه‌جانبه که قابلیت اجرایی داشته باشد، سه محور اساسی را مورد توجه قرار دادند.

محور نخستی که مقام معظم رهبری در رابطه با تشکیل این مرکز فراقوای بر آن تأکید، داشتند این بود که تفکرات غلط و متحجر غربی در حوزه زنان باید کاملاً کنار گذاشته شود و در مرحله بعدی به جای این تفکرات باطل بر متون و معارف ناب اسلامی تأکید گردد در نهایت اینکه با تکیه بر این معارف اسلامی در این موضوع زن و خانواده به مسائلی پرداخته شود که به طور واقعی مسئله اصلی زنان محسوب می‌شود.

تأکید مقام معظم رهبری بر تشکیل مرکز فراقوای برای پاسخگویی به مسائل زنان است. علاوه بر این بررسی همه‌جانبه مسائل مربوط به زنان و خانواده کار ویژه دیگر این مرکز است. به همین خاطر مرکز فراقوای مورد نظر رهبری باید دارای مرکز مطالعاتی قوی باشد و راهبردهایی را در حوزه زن و خانواده به شکل همه‌جانبه تدوین کند و این راهبردها را تا مرحله اجرایی شدن پیگیری نماید.

باید توجه داشت با توجه به اهمیت مسئله زن و خانواده در جامعه اسلامی ما و اینکه متولیان متعددی در حوزه زن و خانواده وجود دارد، با موازی‌کاری و عدم همگرایی بین این متولیان مواجهیم. این باعث می‌شود ما به راهبرد اساسی و اصلی در این حوزه دست پیدا نکنیم. این عدم همگرایی بین متولیان حوزه زن و خانواده از یکسو و از سوی دیگر تغییر دولت‌ها و سیاست‌گذاری‌های آنها موجب شده تا ما از اهداف خود در این حوزه دور شویم. بر این اساس با آئین هر دولت جدیدی، می‌خواهند این مسئله در مسیر واقعی و در جایگاه زن صورت گرفته است، متأسفانه کنار گذاشته شده و مجریان حوزه زن و خانواده نسبت به این سیاست‌ها و برنامه‌ریزی‌های توجیه هستند و آنچه طبق خواسته و سلیق شخصی خودشان است در حوزه زن و خانواده سیاست‌گذاری و طبیعتاً اجرا می‌کنند.

همین امر باعث شده است برای رسیدن به اهداف در نظر گرفته شده در حوزه بسیار مهم زن و خانواده ما به آن توقیفاتی که باید، دست نیابیم و در این حوزه بسیار ضعیف عمل کنیم. در این میان نهادهایی که دغدغه واقعی زن و خانواده را دارند و می‌خواهند این مسئله در مسیر واقعی و در جایگاه ارزشمند و با کرامت خود قرار بگیرد، طبیعتاً مطالبه‌گران اصلی ایجاد مرکز عالی زنان هستند. با توجه به اینکه مسئله زن و خانواده در رشد و تعالی هر تمدنی اهمیت بسیار دارد، طبیعتاً دشمنان در سه دهه اخیر همه‌های زیادی به این مهم شتافته و مسئله زن و خانواده را کانون اصلی همه‌های نرم خود قرار داده‌اند.

از سوی دیگر متأسفانه این همه‌های نرم دشمن با همراهی جریان‌ات فمینیستی جریان‌های سیاسی سطحی‌نگری در مسئله زن و خانواده آسیب‌های جبران‌ناپذیری را به این حوزه وارد کرده است.

آنچه ما در حال حاضر در جامعه از آسیب‌ها و تزلزل شان و جایگاه زن و خانواده مشاهده می‌کنیم، حاصل بهره‌برداری‌های سیاسی از مطالبات زنان است. متأسفانه مسائل زن و خانواده جولانگاه بهره‌برداری‌های سیاسی فمینیست‌ها شده است. اما تحت چه شرایطی این مرکز می‌تواند به اهداف خود دست یابد و به مرکزی بی‌خاصیت و منفعل تبدیل نشود؟ در پاسخ به سؤال باید گفت برای آنکه مسائل حوزه زن و خانواده توسط این مرکز فراقوای پیگیری شود و راهبردهای اصلی این بی‌خاصیتی نشود، این مرکز باید بر اساس همان سه الزام مهمی که حضرت آقا تأکید داشتند، عمل کند. بر این اساس این مرکز باید در تدوین راهبردها در حوزه زن و از مرجعیت دادن به تفکر غلط، کلیشه‌ای و متحجر غربی در حوزه زن و خانواده کاملاً پرهیز کند و توجه و تمرکز به متون معارف ناب اسلامی به شکل پر رنگ در حوزه زنان و خانواده مطرح و با تکیه بر این متون و معارف راهبردها تدوین شود. همچنین به مسائل اصلی حوزه زن و خانواده پرداخته شود نه مسائل خیلی سطحی و دست‌چند!

اگر به این موضوعات توجه شود، قطعاً این مرکز در تدوین راهبردهای خود و پرداختن به مسائل زنان و خانواده موفق خواهد بود و به انحراف نخواهد رفت و اقدامات تأثیرگذاری را در این زمینه شاهد خواهیم بود و می‌تواند مرکزی بسیار تأثیرگذار در این امر باشد.

* رئیس سازمان بسیج زنان کشور